

חימוש חדש לרגלי השביצרי

יש לציין כי דוקא איכותו המצוינת של הנשק השביצרי פעלה בתהליך זה כגורם מעכב. ובעקב גורמים פסיכולוגיים, נכונים היו יותר להכניס לשיר מוש כלי-נשק חדשים, נוספים על הקיימים, מאשר להחליף כלים שהתישנו ואינם מספקים עוד את צרכי השעה — אך פעולתם בטוחה והם חביבים על המש-תמשים בהם.

ואלה כלי הנשק לחיל-הרגלים השביצרי בפרוץ מלחמת העולם השניה:

רובה 7.51 מ"מ (קצר 31") למגויסי 1935 ואילך. רובה או קצר 11' לשנתונים קדמים ל-1935 וליחידות המשמר (הדוגמה המאוחרת נבדלת מן המוקדמות באורך, במשקל ובפרטים קטנים בלבד, העקרון נשאר ללא שינוי). רובה זה, שבריוח אינו מסתובב, כי אם נמשך ישר אחורנית, נחשב אחד הטובים בעולם מבחינת מהימנותו, דיוקו וקצב-האש שניתן להשיג בו.

אקדח אוטומטי 7.65 מ"מ, מטיפוס פריבלום, לקצינים ותת-קצינים.

אקדח תופי 7.5 מ"מ לבד"א המזוינים באקדח.

חרב ארוכה לכל הקצינים, לחיילים רכובים על סוסים — שהיו רבים גם בחי"ר (בעיקר מש"קים) — ולעוסקים בתובלה ובטיפול בבהמות התובלה.

רימון הגנה 17', דומה בשיטתו לרימון מילס אך גלילי ובעל מנף הבולט מן הגוף.

רימון התקפה 17/25', כנ"ל אך יותר קל (פח במקום ברזל יציקה).

מקלע קל 25' (8.65 ק"ג; מחסנית בת שלושים כדור, נטענת מצד ימין), עם או בלי חצובה (10.7 ק"ג); החצובה מותאמת גם לשימוש נ"מ.

מקלע בינוני 11' (קרור מים; 23 ק"ג; נוף בסר-טים של 250 כדור, משקל החצובה — 25 ק"ג); קיימת גם חצובה נ"מ מיוחדת (12 ק"ג).

מקלע נ"מ כפול 38', שהוכנס לשימוש בתקופה זו ומשקלו במצב יריה, על חצובתו המיוחדת ועל

הצבא השביצרי רואה את עצמו כצבא חיל-רגלים ומכין את עצמו לנהל מלחמת רגלים מובהקת. אפילו בתקופות בהן ירד כבוד הרגלים בעולם הרחב — וחשבו כי כל תפקידו מצטמצם בכניסה לשטחים אשר כבר נכבשו למעשה ע"י הרעשה מרוכזת, ע"י הפצצה או ע"י שריון — לא התערער מעמדו בשביצריה, והוא נשאר חוט השדרה והזרוע העיקרית של צבאה. גרמו לכך המבנה הגיאוגרפי של הארץ, האופי הלאומי, המשטר המדיני והארגון המיליציוני של הצבא, ובמידה לא קטנה — גם מבנה התעשייה. לשביצריה אין חומרי-הגלם המתאימים ועלי-כן אין לה כמעט כל תעשייה כבדה במובן המדויק של המלה. לעומת זאת מפותחת בה מאוד תעשיית המכרזות והמכשירים המדויקים (תעשייה היוצרת סחורה יקרה ממתכת מועטת). בוו נכללת תעשיית נשק חשובה (די אם נזכיר את המפעלים בעלי השם הבינ-לאומי: Oerlikon; Hispano-Suisa; Solothurn; Neuhausen) המיצרת נשק קל ובינוני מאיכות מצוינת וכן מכשירי-עזר עדינים ומכשירים אופטיים — אך לא נשק כבד.

על הנשק הזה היתה גאות הצבא השביצרי מאז לפני מלחמת העולם השניה סברו שם אף אנשי מקצוע בעלי דעה, כי הודות לעדיפותם בנשק אר-טומטי, באיכותו ובכשירות אנשיהם בתפעולו — יעלה בידיהם לחפות על גחיתותם בכוח אדם ובנשק כבד ולעמוד כלפי כל אויב צפוי.

מלחמת העולם השניה על רנית הצבאות הגדולים בנשק אוטומטי שבאה אתה שינתה אמנם דעה זו והביאה להכרת הצורך בשינויים מרחיקי לכת בצידו הצבא ובאירגונו — אם כי לא יכלה לערער את מעמדו המרכזי של חיל הרגלים בו.



צ"ד-הסנקים" (תוחח טער) מתוצרת צ'כיה — G 8 משקלו 15 טון, קליבר תותחו — 7.5 ס"מ.

המספר המציין מודל של כלי נשק צבאי שביצרי הוא שנת הכרזתו כנשק צבאי רשמי, שתהיה לרוב מאוחרת במספר שנים משנת עצם פיתוח הנשק (לדוגמה הרוי בה 31' כנ"ל). שינוי קטן כדוגמה קימת, שאינו שינוי מהותי-עקרוני יצוין על-ידי הוספת שנת השינוי למספר המקורי.

פגז הח"ש המיוחד לתפקיד הנ"ט הטהור. בכל אופן אפשר לצפות לתוצאות מתקבלות על הדעת גם נגד שריון קל הדיש בטוחים עד 200 מ'".
 כל תותחי הצבא השביצרי — מלבד שלושה שאך זה הוכנסו לשימוש (תותח כבד גרור 10.5 ס"מ /35 ותותחי נ"מ 7.5 ס"מ '38 ו-34 מ"מ אוטומטי '38) — נועדו למשיכה על ידי בהמות או טרקטורים אטיים ביותר והיו מצוידים בגלגלי עץ. לא היה להם כל שריון.



קנה-שריון 8.3 ס"מ — הנשק הנ"ט של יחידת החשנה הרגלית.

במשך המלחמה, בימי הגיוס הכללי ותנן היבוא, (שהיה מקור חמרי-הגלם והדלק) לא היתה אפשרות לשינויים מרחיקי לכת בנושק.

בכל אופן הוכנסו לשימוש כלים רבים נוספים על הנשק הקיים. (אמנם, ברובם לא הגיעו לחלוקה לי-יחידות לפי התקן המלא):

רימון התקפה (מודל '40) בעל מרעום מגע.

רימון התקפה בעל ידית זריקה. מעטה ברזל יציר-

קה (התופכו לרימון הגנה) ובעל מסעון נוסף (לשי-מוש נגד שריון ומטרות דומות) המתלבשים עליו (43).

שני מיני תת-מקלע בדוגמאות שונות (41/44 ו-43/44).

מוקש נעל ושלושה מיני מוקשים נגד רכב ואנ-שים. אלה היו בדרך כלל בידי חיל ההנדסה.

לאחר מאבק מר ועקשני ניתן לחלק מהקצינים (ולנושאי החרב האחרים) פגיון (43); דוגמאות שונות לקצינים ולתת-קצינים) או כידון, במקום החד-רב. פעולה זו — הוצאת החרב מן השימוש בכלל — הושלמה רק אחרי המלחמה.

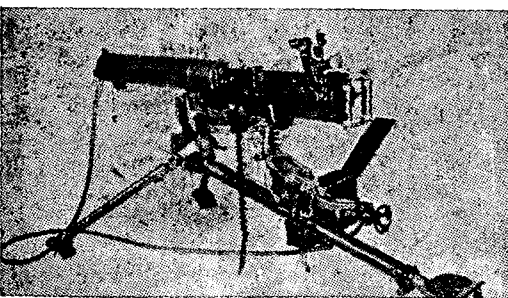
„רובה" נ"ט, כלי בעל קוטר של 24 מ"מ המופעל מעל חצובה ומשקלו (עם החצובה) 132 ק"ג. לו פגזים חודרי-שריון (שאינם חלולים) וגם תחמושת חגים (41).

להביוד מטלטל המכיל 18 ליטר חומר מצית ו-7 ליטר חנקן דחוס להפעלתו. משקלו, כשהוא ערוך

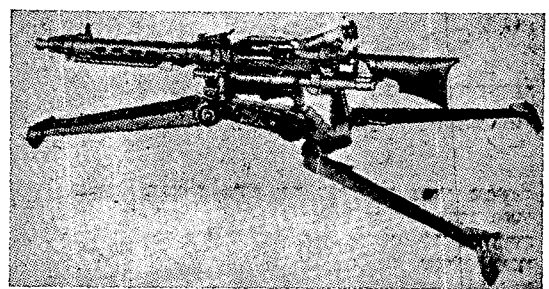
כל אביזריו, הגיע ל-161 ק"ג (כיסוד לבנינו של מקלע זה שימש המקלע הבינוני 11 הנ"ל).
 מרגמה 81 מ"מ '33 ולה פצצות חגים במשקל 3.3 ו-6.6 ק"ג.

תותח-רגלים 47 מ"מ '31, משקלו 235 ק"ג במצב יריה, בלי גלגלים, 280 ק"ג אתם; נחשב בשעתו אחד ההישגים הכולטים ביותר של ייצור הנשק הש"ביצרי. בשנת 1948 כתב עליו אחד המומחים השביר-צריים (לנשק: *) „תותח זה היה פרי פשרה, בעת יצירתו לא היה כה ברור הצורך בכלי נ"ט מיוחד, כך שמיווגו עם הנשק הכבד של חיל הרגלים — אשר בו הודגש צורך דחוף ביותר — נראה כפתרון הטוב ביותר לשתי הבעיות. בצורה זו היתה אפשרות להסתפק בשני מיני תחמושת במקום להודקק לשני סוגי תותחים (תחמושתו של הכלי — ח"ש-חגים חגים ועשן). (למעשה כבד התותח מהנהוץ למילוי תפקידי לחימה במטרות פתוחות ונייחות — קיני-מק"ב). אפשר היה להשתמש למשימות אלו במסלול תעופה יותר תלול — הודות למהירות-הלוע הקטנה יותר, למשקל המועט של הנשק. לעומת זאת, לפי התנאים החדשים, קטנה מדי מהירות הלוע של

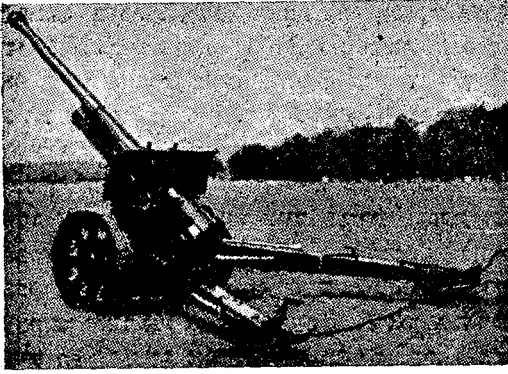
(** עמ' 75 Oberstlt. Locher: Schiessen & Treffen



מ.ג. '11 היוצא מכלל שימוש.



מ.ג. '51 אשר בא במקומו של

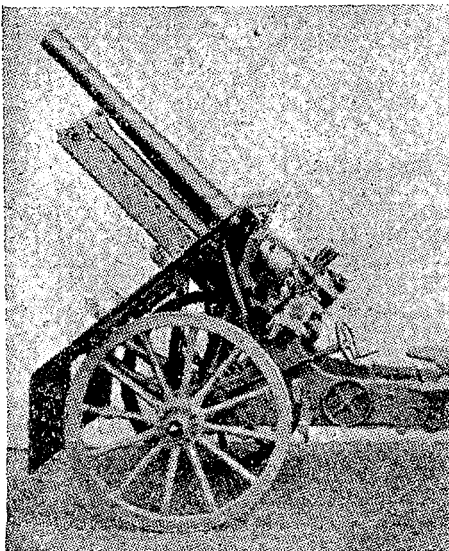


תותח כבד 10,5 ס"מ. משקלו 3750 ק"ג, גרור — עשוי להגיע למהירות 70 קמ"ש בכביש.

לים, במתכונתו הקימת, למלא את תפקידו כנושא הקרב המכריע:

תחילה נרכשו מטוסי-קרב סילוניים מטיפוס „ומפייר“ הבריטי בכמות גדולה יחסית. מטוס זה, המתאים גם לשימוש נגד מטרות קרקע, היה אז אחד הטובים בעולם (חיל האויר השביצרי מורכב כולו מטוסי קרב דריתפקידיים ומטוסי הצפית. אין בו מפצצים כלל).

פרץ פולמוס חריף (שהסעיר את כל הציבוריות השביצרית) בשאלה מהו נשק הנ"ט הטוב ביותר: תותח-גרור, צייד-טנקים (תותח נ"ט סע-עצמי, קל ועביר בשטח, חסר צריח ובעל שריון קל בלבד) או טנק. בסוף פולמוס זה הוחלט (בניגוד לדעה הרשית מית של אגודת הקצינים המצדדת בטנק, המובעת



תותח-הרים 7,5 ס"מ '33.

לפעולה, 34 ק"ג ('42).
רימון רובה נ"ט ('44).
ניתנה התמושת עשן למרגמה.
תותח חיל הרגלים שזנה, בעיקר ע"י תוספת מגן במשקל 80 ק"ג, וכונה מצתה תותח חי"ר '35/41.
פיתח תותח נ"ט מיוחד, כבד יותר, המופעל באותה התחמושת, אמנם, אך מהירות הלוע שלו מגיעה ל-750 מ/שניה (במקום 540 בתותח חי"ר) בפגז ח"ש, הודות לקנהו שהוארך מ-112 ס"מ ל-159 ס"מ. משקלו 520 ק"ג והוא מיועד לגרירה ע"י רכב מנוע ('41).

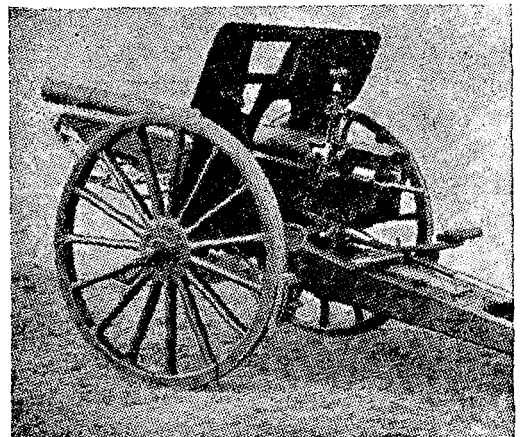
תותח אוטומטי 20 מ"מ לחי"ר, גם כלי זה יורה תחמושת ח"ש ותחמושת תנ"ם (!), והוא מיועד לשימוש גם נגד מטרות קרקע. מהירות האש התי-אורטית שלו גדולה (650 לרקה) והוא נזון ממחסניות תופיות המכילות 60 פגז; מהירות הלוע שלו 850 מ/שניה ('43).

בחת"ם הוכנסו לשימוש מרגמה 120 מ"מ והוביצר שדה 10,5 ס"מ ('42). כן שופרו מרכבי רוב התות-חיים האחרים, שצוידו בגלגלי גומי (מלאים לפי שעה) והותאמו לגרירה ע"י רכב מנועי.

פותרו ונוסו גם כלי נשק אחרים, כגון מטול רקיטות נ"ט כבד יותר (משקל הפגז שלו הגיע ל-4 ק"ג) ורובה סער אוטומטי; אך לא הוכנסו לשימוש הסדיר.

בתום המלחמה ירדה קרנו של חיל-הרגלים בעיני הצבאות המנצחים עד לשפל המדרגה. שביצירה אף-היא הושפעה מדעה זו.

תגובתה היתה טיפוסית: לא העברת התפקיד המרכזי מחיל-הרגלים אל חיל אחר כל שהוא — כי אם הצטידות באמצעים אשר יאפשרו לחיל הרג-



תותח-שדה 7,5 ס"מ '03/22.

בפומבי ובחריפות רבה) לטובת צייד הטנקים, ונרכשו 150 כלים צ'כיים G 13 (15 טון, תוחת 7.5 ס"מ). אף אחד מהצדדים שלקחו חלק בויכוח לא טען לייצירת חיל שריון אופרטיבי. כללית נתקבלה הדעה, כי כדי שתוחת רגיל יהיה יעיל נגד שריון חדיש, יצטרך להיות בעל קוטר (ועל כן משקל) כזה, שאם יהיה גרור לא יהיה עוד גייד במידה מספקת ומאפשר הכנסה מהירה לפעולה — כלומר עליו להיות בעל הסעה עצמית. מתנהל עדיין הויכוח, מה עדיף מבחינה זו: הטנק או צייד הטנקים. ונראה כי הוחלט שיש תפקידים הן לזה והן לזה, וכי יש לתחזיק בשניהם — כפי שעוד יוזכר.

בינתיים הועבר גם חת"ם לפסים חדישים, בוטלו התותחים המישונים בעלי קוטר 12 ס"מ; הוביצר 10.5 ס"מ הפך תותח השדה העיקרי (דוגמת צבאות המעצמות הגדולות). ההוביצר הוא בעל מרכב משוכלל, ולו גלגלי גומי פנומיטיים*. גם תותחי 7.5 ס"מ — שהיה נסיון להשאירם בשימוש לתפקיד מוגבל** — צוידו באביזורים ומרכבים חדישים.

עם התרחף המלחמה הקרה עלתה שוב קרן הגרמנים ומומחיהם הצבאיים, אשר הסיקו לקח אחר בשל"תי מלחמת העולם השנייה והגיעו להערכה חיובית הרבה יותר של אפשרויות חיל הרגלים במלחמתו נגד שריון ועדיפות אוידיית — בתנאי שהוא מוכן ומודרך לקראת מלחמה כזו ומצויד בכלים המתאימים לה. תמורה זו הגיעה לשיאה עם האישור שניתן לסדרות אלו במלחמת קוריאה, על ידי שני הצדדים לסדרוגין. החל משנת 1949 בערך נגשו השביצרים במישרין לארגונו וציידו מחדש של חיל הרגלים שלהם. זאת — לאחר שהחלו לספק לו סיוע כבד ולאחר שנמשכה, כמובן, כל הזמן אספקת כלי הנשק החדשים משנות המלחמה ליחידות שטרם קיבלו אותם. תנופה מחודשת זו עומדת בסימן פעולת ההזדווגות מחדש של המערב כולו בשנים אלו. אמנם שביצריה שומרת על גיטרליותה ואף לא הצטרפה לאו"ם, וכמובן אינה משתייכת לברית האטלנטית, אך מבחינה רוחנית מזדהית היא בשלמות עם המערב ומרגישה באחריות המוטלת עליה להתכונן לשמור בכוח על גיטרליותה ולא להוות פרצה הקוראת לפלש.

הוחלט להענות סוף סוף לתביעה לספק לרגלים

* גלגלי גומי הממלאים אויר.

** החלפת מוטוני התחמושת העצומים — עפי' החוק חייבים להחזיק שם מחסנים כדי אספקה במלחמה צפויה אחת — בהתחשב באפשרויות הייצור הצפויות אכן יש יסוד לחוק זה — התגלתה כאחד הסעיפים הגדולים ביותר בכל הוצאות ההזדווגות מחדש.

שלושה כלי-נשק שחסרונם הורגש ביותר: כבר בשנת 50 הוכנס לשימוש מטול נ"ט רקטי 8.3 ס"מ, שמשק"ו 15 ק"ג ושהתוחתה יעילותו לטוח של 200 מ'. כן הוכנס לשימוש מקלע בינוני חדש (51'), הקל מקוד"ו מו במידה ניכרת (40 ק"ג), מהיר אש (1000 כדור לדקה) — תיאורטית — מסרטים של 50 כדור שאפשר לחברם יחד במספר רצוי, מקורר אויר. קיימת אפ"ו שרות להפעילו גם כמקלע-קל, מדורגל. כן הונתה תותח תלת קני נ"מ לחי"ר, שפותח מן התותח הישן ויבוא במקומו. מהירות אשו התיאורטית 2000 פגז לדקה (!).

הוכנסו לשימוש האקדה החדש לקצינים המצטיין בחידושים שונים, כגון האפשרות להחליף בכל עת את קנהו הרגיל, (קליבר 9 מ"מ) בקנה 0.22 אינטש לשם אימונים, והאפשרות להשתמש בו בכל תחמושת 9 מ"מ. מונ"ר חדש המופעל על ידי לחץ של 300 ק"ג או יותר (בניגוד לישן, שלחץ של 15 ק"ג בלבד הספיק כדי להפעילו) — ע"י כך נמנעת אפשרות השמדת דת שדות מוקשים על ידי שימוש בבהמות או בהפגזות. הוכנס מוקש יתר. רובה צלפים המצויד במשקפת המגדילה פי ארבע ובבלם לרע המבטל כמעט כל רתיעה. גם מנגנון הררא"ט שוכלל ובתנועה אחת אפשר עתה להרכיבו על הרובה.

כבר פותחו ונמצאים בשלב ניסויים סופי: רובה סער חדש, חצי אבטומטי, בעל מחסנית של 20 כדור ודיוק שזה לזה של הרובה הנוכחי בטוחים עד 300 מ'. רובה סער זה והמק"ב החדש מיועדים להוציא מן השימוש את המקלע הקל. תוחת נ"ט 9 ס"מ היורה פגז חלול-מטען לטוחים של 400 עד 800 מ', מעל מרכב תוחת חי"ר 47 מ"מ הקיים, שאותו הוא נועד להחליף.

גם הנשק המסייע הכבד לא הונח: הוחלט לר"כוש 550 טנקים בינוניים לליווי חיל-הרגלים, אך קנייתם נדחתה עד שימצא מודל מתאים. כבר קנו 200 טנקים צרפתיים קלים AMX 13 (13 טון, תוחת נ"ט 75 מ"מ, צללית נמוכה, עבירות מצויינת בשטח ומהירות גדולה). היות ותכונות טנק זה מתאימות יותר לצייד-טנקים מלטנק ליווי, עדיין אין לדעת אם רכישה זו תזקף על חשבון ה-550 הנ"ל. בכל אופן, לפחות ה-350 הנותרים יהיו מטיפוס כגון ה"פאטון", ה"סנטיורדיק" או ה"AMX 40" הצרפתי — בהתאם לאפ"ו שרויות הרכישה — וייקנו כנראה בעתיד הקרוב.

כן הושלמה השנה החלפת כל תותחי 7.5 ס"מ בהוביצרים 10.5 ס"מ (ובייצור חודשי של 16 כלים כאלה נראה כי אין דאגה לקיום נשק זה) וכל חת"ם הועמד על ההסעה המנועית.

לים צועד כנראה צבא שביצריה עם הזמן. יוצא מכלל זה פריט מעניין: אין לו מרגמה קלה. מחלק־תיה. דוגמת ה־52 מ"מ או ה־60 מ"מ. לא היתה לה וכנראה גם לא קיימת כל כונה להנהיגה.

חידוש הנשק ושינוי המושגים אפשרו לצבא הש"ב ביצרי ריאורגניזציה, שכתוצאה ממנה גדלו כוח האש של היחידות וניידותן, בו בזמן קטן כוח האדם בהן — דבר שחייב ע"י משבר כוח האדם אותו עוברת שביצריה בשנים אלו, ושמקורו בירידת הילודה בשנים של אחרי מלחמת העולם הראשונה.

דוגמה לכך תשמש התשוואה הבאה של תקני גדוד חי"ר שביצרי בשנת 1939 ובשנת 1952.

השוואת תקני גדוד חי"ר שביצרי ב־1939 ו־1952

1952	1939	
פדוגת מפקדה		
150	190	אנשים
13	48	סוסים
לא ידוע	96	רובים
לא ידוע	4	מרגמות 81 מ"מ
4	2	תותחי חי"ר 47 מ"מ
לא ידוע	26	עגלות
לא ידוע	1 (עם 1-2 עוקבים)	טרקטורים
גדוד חי"ר ..		
878	981 ***	אנשים
***** 53	15	סוס־רכיבה
***** 53	115	סוס־גרידה
לא ידוע	848	רובים
לא ידוע	36 ****	מקלעים
12	16	מק"ב
4	4	מרגמות 81 מ"מ
4	2	תותחי חי"ר 48 מ"מ
לא ידוע	79	עגלות שונות
		טרקטורים
15	1	ומכוניות־משא
		אופנועים, מכוניות־נוסעים וג'יפים

**** מהם 9 על הצובות.
***** 12 מהם יוצאו בקרוב, עם החלפת תותחי החי"ר 47 מ"מ בנשק נ"ם יעיל יותר, אשר ישתייך ישירות לחטיבה.

נעשה חישוב, כי כמות האש התיאורטית של הגדוד היא כ־100,000 כדורי רובה ותת־מקלע וכ־300 פגזי מרגמה בדקה, כמות העולה בהרבה על זו של הגדוד במתקנתו הישנה — בעיקר הודות למק"ב '51 מהיר־האש.

כד בכד עם כלי הנשק החדשים הוכנסו לשימוש גם פריטי הציוד והאביזורים האחרים — החל מתל־בושת חדשה וגמור במכשירי קשר ובמנגנוני כיוון אופטיים וראדאריים.

הכנסת כלים חדשים לשימוש הנה ביטוי חלקי בלבד למגמת האדרת עצמת־האש של חיל הרגלים. מגמה זו השפיעה גם על הגדלת מספר הכלים ביחידה: ב־1938 כלל רגימנט חי"ר 6 תותחי רגלים, 12 מרג־מות ו־48 מק"בים. כיום הוכפל בו כמעט מספר כלי נשק אלה. לפי חישוב שנעשה עולה ערך כל הנשק של הרגימנט, היום, פי ארבע (לפי מחירי 1938) על ערכו אז.

נסים סקירה זו, המראה כי בשטח נשק חיל הרג־

1952	1939	
הפלוגה הרובאית		
168 (504)	200 (600)	אנשים
אין	9 (27)	סוסים
לא ידוע	191 (573)	רובים
9 (27)	12 * (36)	מקלעים
אין	4 (12)	עגלות
לא ידוע	13 (39)	אופניים
9 (27)	אין	מטולי ריקטות
2 (6)	אין	מק"ב
לא ידוע	אין	תת־מקלעים
לא ידוע	אין	רנ"שים
פלוגת הסיוע		
(פלי רובאית כבדה)	(פלי מקלענית)	
224	191	אנשים
40	55	סוסים
לא ידוע	179	רובים
12	16	מק"ב
לא ידוע	37	עגלות
לא ידוע	6	אופניים
12	אין	מרגמות 81 מ"מ

* מהם 3 על הצובות.
** לחטיבה רגלית שדרת־הובלה בעלת קיבול של 100 טון, פלוגה חבלנית (בת 4 מחלקות), אמצעי־קשר וכ"י.
*** מהם 37 קצינים, 127, משקים, 817 טוראים.

לפני המלחמה נהגו השביצרים לפרסם ברבים את תקניהם, עתה הריהם נזוהרים יותר ואין למצוא את החומר בצורה ערוכה ומוכנת. כן טרם נתגבשו סופית התקנים החדשים, ומכך נובעת אי־השלמות שבכידועותינו על הנתונים החדשים. המגמה — מכל־מקום — ברורה.

בשל שיבוש מצער הוחלפה בעמ' 81 גלופת הוביצר בן 105 מ"מ בוו של תותח־הרים בן 75 מ"מ. חישובים והשלמות למערך־החימוש השביצרי החדש ינתנו בחוברת הבאה.